Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

26. jaanuar 2017 *

Apellatsioonkaebus — Keelatud kokkulepped — Vannitoaseadmete ja -sisustuse Belgia, Saksamaa, Prantsusmaa, Itaalia, Madalmaade ja Austria turg — Müügihindade kooskõlastamine ja tundliku äriteabe vahetamine — 2006. aasta suunised trahvide arvutamise meetodi kohta — Põhjendamiskohustus — Võrdse kohtlemise põhimõte — Proportsionaalsus — Täieliku pädevuse teostamine

Kohtuasjas C-636/13 P,

mille ese on Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 56 alusel 27. novembril 2013 esitatud apellatsioonkaebus,

Roca Sanitario SA, asukoht Barcelona (Hispaania), esindajad: *abogado* J. Folguera Crespo, *abogado* P. Vidal Martínez ja *abogado* E. Navarro Varona,

apellant,

teine menetlusosaline:

Euroopa Komisjon, esindajad: F. Castilla Contreras ning F. Castillo de la Torre ja F. Jimeno Fernández, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

kostja esimeses kohtuastmes,

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: A. Tizzano, Euroopa Kohtu asepresident esimese koja presidendi ülesannetes, kohtunikud M. Berger, E. Levits, S. Rodin (ettekandja) ja F. Biltgen,

kohtujurist: M. Wathelet,

kohtusekretär: ametnik K. Malacek,

arvestades kirjalikus menetluses ja 10. septembri 2015. aasta kohtuistungil esitatut,

olles 26. novembri 2015. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

* * Kohtumenetluse keel: hispaania.

otsuse

1 Roca Sanitario SA palub oma apellatsioonkaebuses tühistada osaliselt Euroopa Liidu Üldkohtu 16. septembri 2013. aasta otsus Roca Sanitario *vs.* komisjon (T-408/10, edaspidi „vaidlustatud kohtuotsus“, EU:T:2013:440) osas, milles selle kohtuotsusega Üldkohus vähendas komisjoni 23. juuni 2010. aasta otsusega C (2010) 4185 (lõplik) ELTL artiklis 101 ja EMP lepingu artiklis 53 sätestatud menetluse kohta (Juhtum COMP/39.092 – Vannitoaseadmed ja -sisustus) (edaspidi „vaidlusalune otsus“) Roca Sanitariole solidaarselt tema tütarettevõtjaga Roca SARL (edaspidi „Roca“) määratud trahvisumma 6 298 000 eurole ja jättis ülejäänud osas selle otsuse tühistamise nõude rahuldamata.

Õiguslik raamistik

Määrus (EÜ) nr 1/2003

2 Nõukogu 16. detsembri 2002. aasta määruse (EÜ) nr 1/2003 [ELTL] artiklites [101] ja [102] sätestatud konkurentsieeskirjade rakendamise kohta (EÜT 2003, L 1, lk 1; ELT eriväljaanne 08/02, lk 205) artikli 23 lõigetes 2 ja 3 on ette nähtud:

„2. Komisjon võib oma otsusega määrata ettevõtjatele ja ettevõtjate ühendustele trahve, kui need tahtlikult või ettevaatamatuse tõttu:

a) rikuvad [ELTL] artiklit [101] või [102] […]

[…]

Ühegi rikkumises osalenud ettevõtja ja ettevõtjate ühenduse puhul ei tohi trahv ületada 10% selle eelmise majandusaasta kogukäibest.

[…]

3. Trahvisumma määramisel võetakse arvesse nii rikkumise raskust kui ka kestust.“

3 Määruse artiklis 31 on ette nähtud:

„Euroopa Kohtul on täielik pädevus läbi vaadata otsused, millega komisjon on määranud trahvid või karistusmaksed. Euroopa Kohus võib määratud trahvi või karistusmakse tühistada, seda vähendada või suurendada.“

2006. aasta suunised

4 Suuniste määruse nr 1/2003 artikli 23 lõike 2 punkti a kohaselt määratavate trahvide arvutamise meetodi kohta (ELT 2006, C 210, lk 2; edaspidi „2006. aasta suunised“) punktis 2 on trahvisumma kindlaksmääramise kohta märgitud, et „arvesse [tuleb võtta] rikkumise raskust ja kestust“ ning et „määratav trahv [ei tohi] ületada määruse […] nr 1/2003 artikli 23 lõike 2 teises ja kolmandas lõigus osutatud piirmäära“.

5 Suuniste punktis 13 on ette nähtud:

„Trahvi põhisumma kindlaksmääramisel võetakse aluseks nende kaupade või teenuste väärtus, millega on rikkumine otseselt või kaudselt [Euroopa Majanduspiirkonna (EMP)] asjaomasel territooriumil seotud. Üldiselt vaatleb komisjon ettevõtja müüki viimasel rikkumises osalemise täisaastal.“

6 Suuniste punktis 20 on sätestatud:

„Raskust hinnatakse iga üksikjuhtumi ja iga rikkumise liigi puhul eraldi, võttes arvesse kõiki olulisi asjaolusid.“

7 Suuniste punktis 21 on märgitud:

„Üldiselt määratakse osakaal maksimaalselt 30% müügiväärtusest.“

8 Suuniste punkti 22 kohaselt:

„Otsustamaks, kas konkreetse juhtumi puhul kasutatav osakaal müügiväärtusest peaks olema astmestiku kõrgemal või madalamal tasemel, võtab komisjon arvesse teatava hulga tegureid, nagu rikkumise laad, kõikide rikkumises osalevate ettevõtjate turuosa kokku, rikkumise geograafiline ulatus ja asjaolu, kas rikkumine ka toime pandi.“

9 Suuniste punktis 23 on ette nähtud:

„Hindade määramise, turu jagamise ja tootmise piiramise horisontaalkokkulepped, […] mis on üldjuhul salajased, on juba oma olemuselt kõige tõsisemad konkurentsipiirangud. Konkurentsipoliitika seisukohast karistatakse selle eest karmilt. Seepärast on nimetatud rikkumiste puhul kasutatav osakaal üldjuhul astmestiku kõrgemal tasemel.“

10 Suuniste punktis 25 on märgitud:

„Olenemata ettevõtja osalemise kestusest rikkumises, lisab komisjon põhisummale summa, mis moodustab 15–25% eespool toodud A osas kirjeldatud müügiväärtusest, eesmärgiga hoida ära ettevõtjate igasugust soovi osaleda hindade määramise, turu jagamise ja tootmise piiramise horisontaalkokkulepetes. Komisjon võib sellist lisasummat rakendada ka muude rikkumiste suhtes. Otsustamaks, milline peaks olema konkreetse juhtumi puhul kasutatav osakaal müügiväärtusest, võtab komisjon arvesse teatava hulga tegureid, eeskätt neid, mida on nimetatud punktis 22.“

11 Suuniste punktis 29 on märgitud:

„Trahvi põhisummat võidakse vähendada, kui komisjon leiab järgmisi kergendavaid asjaolusid:

— asjaomane ettevõtja esitab tõendid selle kohta, et lõpetas rikkumise kohe pärast komisjoni sekkumist. See ei kehti salastatud kokkulepete või tegevuse kohta (eeskätt kartellide puhul);

— asjaomane ettevõtja esitab tõendid selle kohta, et rikkumine on toime pandud ettevaatamatuse tõttu;

— asjaomane ettevõtja esitab tõendid selle kohta, et tema osalemine rikkumises on sisuliselt tühine ning tõestab, et ajal, mil ta oli rikkumist kujutavate kokkulepete osaline, ta tegelikult kokkuleppeid ei täitnud, käitudes turul konkurentsi soodustavalt. Paljast fakti, et ettevõtja osales rikkumises lühemat aega kui teised, ei peeta kergendavaks asjaoluks, kuna seda arvestatakse juba põhisummas;

— asjaomane ettevõtja teeb komisjoniga tõhusat koostööd asjades, mis jäävad välja leebema kohtlemise teatise kohaldamisalast ja ettevõtja juriidilisest koostöökohustusest;

— konkurentsivastane tegevus oli lubatud või seda õhutati avaliku sektori poolt või õigusaktidega. […]“

Vaidluse taust ja vaidlusalune otsus

12 Vaidluse taust on välja toodud vaidlustatud kohtuotsuse punktides 1–28 ja selle võib kokku võtta alljärgnevalt.

13 Roca Sanitario on vannitoaseadmete ja -sisustuse sektoris tegutsevate äriühingute (edaspidi „Roca kontsern“) emaettevõtja. Rikkumise moodustavate faktiliste asjaolude toimumise ajal kuulus Roca Sanitariole 100% osalus Roca kapitalis, kes tegeles peamiselt keraamiliste toodete ning kraanide ja toruliitmike turustamisega Prantsuse turul. Roca Sanitario omandas 29. oktoobril 1999 kontserni, mille emaettevõtja oli Šveitsi õiguse alusel asutatud äriühing Keramik Holding AG (edaspidi „Laufen kontsern“), kellele kuulus muu hulgas 100% osalus Laufen Austria AG-s. Tuvastatud rikkumise moodustavate faktiliste asjaolude toimumise ajal valmistas Laufen Austria keraamilisi tooteid oma kaubamärkide all ning turustas neid ja konkurentide valmistatud tooteid. Ta müüs neid Austrias ja vähemal määral ka Saksamaal.

14 Masco Corp. ja tema tütarettevõtjad, sealhulgas Hansgrohe AG, kes toodab kraane ja toruliitmikke, ja Hüppe GmbH, kes toodab dušikabiine, teavitasid 15. juulil 2004 komisjoni keelatud kokkuleppest vannitoaseadmete ja -sisustuse sektoris ja taotlesid kaitset trahvide eest komisjoni teatise kohaselt, mis käsitleb kaitset trahvide eest ja trahvide vähendamist kartellide puhul (EÜT 2002, C 45, lk 3; ELT eriväljaanne 08/02, lk 155; edaspidi „2002. aasta koostööteatis“), või kui seda ei anta, siis määratavate trahvisummade vähendamist.

15 Komisjon viis 9. ja 10. novembril 2004 mitme vannitoaseadmete ja -sisustuse sektoris tegutseva äriühingu ja riikliku kutseühenduse ruumides läbi etteteatamata kontrollid. Pärast seda, kui komisjon oli ajavahemikus 15. novembrist 2005 kuni 16. maini 2006 saatnud nendele äriühingutele ja ühendustele, sealhulgas Roca ja Laufen Austria, teabenõudeid, võttis ta 26. märtsil 2007 vastu vastuväiteteatise. Vastuväiteteatis tehti teatavaks muu hulgas apellandile.

16 17. jaanuaril 2006 taotles Roca enda nimel ja Laufen kontserni nimel, kuna ta oli üle võtnud selle kontserni tegevuse Prantsusmaal, komisjoni teatise alusel, mis käsitleb kaitset trahvide eest ja trahvide vähendamist kartellide puhul, kaitset trahvide eest, või kui seda ei anta, siis talle määratava trahvisumma vähendamist.

17 Pärast ajavahemikus 12. kuni 14. novembrini 2007 toimunud ärakuulamist, 9. juulil 2009 teatavatele äriühingutele asjaolude ülevaadet sisaldava kirja ja täiendavate teabenõuete saatmist, mille adressaat apellant oli, võttis komisjon 23. juunil 2010 vastu vaidlusaluse otsuse, milles ta tuvastas ELTL artikli 101 lõike 1 ja 2. mai 1992. aasta Euroopa Majanduspiirkonna lepingu (EÜT 1994, L 1, lk 3; ELT eriväljaanne 11/52, lk 3) artikli 53 rikkumise vannitoaseadmete ja -sisustuse sektoris. Komisjoni sõnul pandi rikkumine, milles osalesid 17 ettevõtjat, toime eri perioodidel ajavahemikus 16. oktoobrist 1992 kuni 9. novembrini 2004 ning see toimus konkurentsivastaste kokkulepete või kooskõlastatud tegevuse vormis Belgia, Saksamaa, Prantsusmaa, Itaalia, Madalmaade ja Austria territooriumil. Keelatud kokkuleppega seotud tooted on vannitoaseadmed ja -sisustus, mis kuuluvad ühte järgmisest kolmest tootealamrühmast: kraanid ja toruliitmikud, dušikabiinid ja lisaseadmed ning keraamilised tooted (edaspidi „kolm tootealamrühma“).

18 Komisjon tõi välja ka selliste riiklike kutseühenduste olemasolu, mille liikmete tegevus hõlmab kõiki kolme tootealamrühma ja mida ta nimetas „kooskõlastusasutuseks“, selliste riiklike kutseühenduste olemasolu, kuhu kuuluvad liikmed, kelle tegevus on seotud vähemalt kahega kolmest tootealamrühmast ja mida ta nimetas „toodetevaheliseks ühenduseks“, ning spetsialiseerunud ühenduste olemasolu, kuhu kuuluvad liikmed, kelle tegevus on seotud ühega kolmest tootealamrühmast. Viimaseks tuvastas ta selliste ettevõtjate tuumikrühma esinemise, kes osalesid keelatud kokkuleppes eri liikmesriikides ning kooskõlastusasutustes või toodetevahelistes ühendustes.

19 Seoses Roca kontserni osalemisega tuvastatud rikkumises leidis komisjon, et kontsern oli teadlik kolme tootealamrühma puudutavast rikkumisest. Keelatud kokkuleppe geograafilise ulatuse küsimuses leidis komisjon aga, et Roca kontserni ei saanud pidada teadlikuks selle üldisest ulatusest, vaid ainult Prantsusmaal ja Austrias toimunud salajasest tegevusest.

20 Komisjon tuvastas seetõttu vaidlusaluse otsuse artikli 1 lõikes 3, et Roca Sanitario ja tema kaks tütarettevõtjat Laufen Austria ja Roca on rikkunud ELTL artikli 101 lõiget 1 ja 2. mai 1992. aasta Euroopa Majanduspiirkonna lepingu artiklit 53, osaledes vältavas kokkuleppes või kooskõlastatud tegevuses vannitoaseadmete ja -sisustuse sektoris Prantsusmaal ja Austrias.

21 Vaidlusaluse otsuse artikli 2 lõike 4 kohaselt määras komisjon Roca Sanitariole solidaarselt Laufen Austriaga trahvi summas 17 700 000 eurot ning solidaarselt Rocaga trahvi summas 6 700 000 eurot. Lisaks määras ta Laufen Austriale trahvi summas 14 300 000 eurot osalemise eest rikkumises enne seda, kui Roca Sanitario omandas Laufeni kontserni.

Menetlus Üldkohtus ja vaidlustatud kohtuotsus

22 Roca Sanitario esitas 8. septembril 2010 Üldkohtu kantseleisse saabunud hagiavaldusega tühistamishagi, milles palus teda puudutavas osas vaidlusalune otsus tühistada või teise võimalusena talle määratud trahvi vähendada.

23 Vaidlusaluse otsuse osalise tühistamise nõude põhjendamiseks esitas Roca Sanitario kuus väidet. Esimene, teine ja viies väide puudutasid Roca ja Laufen Austria tegevuse eest vastutuse omistamist Roca Sanitariole. Kolmanda väite kohaselt oli rikutud kaitseõigusi. Neljas väide käsitles apellandile ja Laufen Austriale solidaarselt määratud trahvisumma arvutamist. Kuues väide oli seotud hinnanguga, mille komisjon andis rikkumise raskusele.

24 Teise võimalusena esitatud trahvisumma vähendamise nõude raames tugines Roca Sanitario talle süüks pandud rikkumises osalemise väiksemale raskusastmele võrreldes teiste osalejatega, ning Roca ja Laufen Austria trahvi võimalikule vähendamisele nende esitatud hagide tulemusel.

25 Vaidlustatud kohtuotsuses vähendas Üldkohus täieliku pädevuse raames apellandile Rocaga solidaarselt määratud trahvi summat ja määras selleks 6 298 000 eurot, et kohaldada apellandi suhtes trahvi vähendamist, mida kohaldati Roca suhtes. Ülejäänud osas jättis Üldkohus hagi rahuldamata.

Poolte nõuded

26 Roca Sanitario palub Euroopa Kohtul:

— tühistada vaidlustatud kohtuotsus osaliselt;

— vähendada talle määratud trahvi summat ja

— mõista kohtukulud välja komisjonilt.

27 Komisjon palub Euroopa Kohtul:

— jätta apellatsioonkaebus rahuldamata ja

— mõista kohtukulud välja Roca Sanitariolt.

Apellatsioonkaebus

28 Apellant esitab oma apellatsioonkaebuse põhjendamiseks kaks väidet. Esimese väite kohaselt on ühe tema esimeses kohtuastmes esitatud väite hilinenult esitatuks kvalifitseerimisel rikutud õigusnormi. Teise väite kohaselt rikkus Üldkohus karistuse individuaalsuse ja isikliku vastutuse, proportsionaalsuse, võrdse kohtlemise ja õiguspärase ootuse kaitse põhimõtteid ning põhjendamiskohustust, keeldudes vähendamast apellandile määratud trahvisummat.

Esimene väide

Poolte argumendid

29 Esimeses väites heidab Roca Sanitario Üldkohtule ette, et ta lükkas vaidlustatud kohtuotsuse punktides 44 ja 45 vastuvõetamatuna tagasi argumendi, mille kohaselt võttis komisjon Roca Sanitario poolt Laufen Austriale otsustava mõju avaldamise eelduse kohaldamisel arvesse Keramik Holdingi kapitalis apellandi poolt peaaegu 100% osaluse omandamise vale kuupäeva. Nimelt toimus see vastupidi vaidlusaluses otsuses märgitule alles 31. detsembril 1999.

30 Apellandi sõnul kvalifitseeris Üldkohus ekslikult selle argumendi hilinenult esitatuks põhjusel, et see esitati alles repliigi staadiumis. Tegelikult oleks seda argumenti tulnud pidada hagiavalduses sisalduvat väidet täiendavaks. Igal juhul on Üldkohus kohustatud menetluse mis tahes staadiumis omal algatusel tuvastama faktiliste asjaolude hindamisvea ning trahvi sellest tulenevalt vähendama, sest vastasel juhul rikub ta Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 47 sätestatud õigust tõhusale kohtulikule kaitsele ja määruse nr 1/2003 artikli 31 aluseks olevat proportsionaalsuse põhimõtet.

31 Komisjon vaidleb apellandi argumentidele vastu.

Euroopa Kohtu hinnang

32 Olgu meenutatud, et Euroopa Liidu kohtul lasub kohustus kontrollida seaduslikkust elementide alusel, mille hageja on esitanud oma väidete põhjendamiseks. Selle kontrolli käigus ei saa kohus tugineda kaalutlusruumile, mis on komisjonil nii selliste elementide valikul, mida ta võttis arvesse suunistes nimetatud kriteeriumide kohaldamisel, kui ka nende elementide hindamisel, et loobuda põhjalikust õiguslike ja faktiliste asjaolude kontrollimisest (kohtuotsus, 8.12.2011, Chalkor *vs.* komisjon, C-386/10 P, EU:C:2011:815, punkt 62).

33 Õiguspärasuse kontrolli täiendab täielik pädevus, mis liidu kohtule on ELTL artiklist 261 tulenevalt antud määruse nr 1/2003 artikliga 31. See pädevus annab kohtule õiguse lisaks pelgale karistuse seaduslikkuse kontrollile asendada komisjoni hinnang enda omaga ja järelikult määratud trahv või karistusmakse tühistada, seda vähendada või suurendada (kohtuotsus, 8.12.2011, Chalkor *vs.* komisjon, C-386/10 P, EU:C:2011:815, punkt 63 ja seal viidatud kohtupraktika).

34 Siiski tuleb rõhutada, et täieliku pädevuse teostamine ei tähenda omal algatusel kontrollimist, ning meelde tuletada, et menetlus liidu kohtutes on võistlev. Välja arvatud avalikul huvil põhinev väide, mille kohus peab tõstatama omal algatusel, on vaidlustatud otsuse põhjenduse puudumisel hageja see, kes peab esitama väiteid selle otsuse kohta ning nende väidete toetuseks tõendid (kohtuotsus, 8.12.2011, Chalkor *vs.* komisjon, C-386/10 P, EU:C:2011:815, punkt 64).

35 Vaidlustatud kohtuotsuse tegemise ajal kehtinud Üldkohtu kodukorra artikli 48 lõike 2 kohaselt ei või menetluse käigus esitada uusi väiteid, kui need ei tugine faktilistele ja õiguslikele asjaoludele, mis on tulnud ilmsiks menetluse käigus. Argumenti, millega ei täiendata varem hagimenetluse algatusdokumendis otseselt või kaudselt esitatud argumenti ja mis on sellega tihedalt seotud, tuleb

pidada uueks väiteks (vt selle kohta kohtuotsused, 12.11.2009, SGL Carbon *vs.* komisjon, C-564/08 P, ei avaldata, EU:C:2009:703, punktid 20–34, ning 16.12.2010, AceaElectrabel Produzione *vs.* komisjon, C-480/09 P, EU:C:2010:787, punkt 111).

36 Käesolevas asjas tõdes Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 44, et „argument, mille kohaselt kuulus hagejale 100% osalus Laufen Austria kapitalis alles alates 6. juunist 2000, esitati esimest korda repliigis“, enne kui ta kohtuotsuse punktis 45 märkis, et „hageja märkis hagiavalduses sõnaselgelt, et ta omandas 100% osaluse Keramik Holdingi kapitalis 29. oktoobril 1999“, ja järeldas, et „[s]eega väidab hageja ekslikult, et [selle] argumendiga täiendatakse hagiavalduses sisalduvaid väiteid“.

37 Arvestades seda, kui tähtis on Keramik Holdingi kapitalis apellandi poolt osaluse omandamise kuupäev Roca Sanitariole määratud trahvi põhisumma arvutamiseks, ei saa seda argumenti pidada hagimenetluse algatusdokumendis esitatud väidet täiendavaks, vaid see tuleb kvalifitseerida uueks väiteks.

38 Pealegi ei ole Üldkohtu ülesanne parandada vead, mille pool on teinud nende faktide esitamisel, millel ta võib rajada oma vaidlusaluse otsuse tühistamisväited.

39 Seega tuleb esimene väide põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

Teine väide

Poolte argumendid

40 Teises väites heidab Roca Sanitario Üldkohtule ette, et viimane rikkus muu hulgas vaidlustatud kohtuotsuse punktides 157–188 ja 201 ja 202 karistuse individuaalsuse, isikliku vastutuse, proportsionaalsuse, võrdse kohtlemise ja õiguspärase ootuse kaitse põhimõtteid ning põhjendamiskohustust, kui ta ei teinud järeldusi, mis oleks tulnud teha Üldkohtu tõdemusest, et Roca Sanitariole süükspandavas rikkumises osalemise raskusaste oli väiksem kui teiste kartelliosaliste puhul, muutes eelkõige komisjon tuvastatud rikkumise raskusega seotud koefitsienti 2006. aasta suuniste punktide 20–23 tähenduses (edaspidi „„rikkumise raskuse“ koefitsient“) ja suuniste punktis 25 ette nähtud lisasumma koefitsienti (edaspidi „„lisasumma“ koefitsient“) ning vähendades trahvi põhisummat.

41 Roca Sanitario väidab esiteks, et vaidlustatud kohtuotsuse punktides 157–188 on rikutud õigusnormi, kuna nendes ei võeta trahvisumma kindlaksmääramisel absoluutselt arvesse, et selles rikkumises osalemine, mille eest talle vastutus omistati, oli teiste karistatud ettevõtjatega võrreldes väiksema raskusastmega. Sellega seoses ei tehta vaidlustatud kohtuotsuses, välja arvatud rikkumises osalemiste geograafiline ulatus, vahet ühelt poolt tema tütarettevõtjate tegevuse raskusel ja teiselt poolt osalevate ettevõtjate tuumiku moodustavate ettevõtjate tegevuse raskusel olenevalt nende vastava tegevuse laadist ja rikkumisega hõlmatud tootealamrühmade arvust. Mittediskrimineerimise põhimõtte kohaselt oleks Üldkohus aga pidanud Roca Sanitariole määratud trahvi põhisummat vähendama ja kohaldama nendest ettevõtjatest madalamaid „rikkumise raskuse“ ja „lisasumma“ koefitsiente ning tegema järeldused vaidlustatud kohtuotsuse punktides 169, 186 ja 187 tõdetu põhjal.

42 Teiseks lähevad vaidlustatud kohtuotsuse punktides 168 ja 187 esitatud põhjendused vastuollu kohtupraktikaga, mis on kohaldatav trahvide eristamise valdkonnas, ja nendes peetakse ekslikult trahvi proportsionaalsuse põhimõtet tähtsamaks kui võrdse kohtlemise põhimõtet.

43 Kolmandaks oleks Roca Sanitariole süükspandud rikkumises osalemise vähest raskust tulnud arvesse võtta kergendava asjaoluna 2006. aasta suuniste punkti 29 kolmanda taande tähenduses. Üldkohus aga keeldus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 171–177 selle sätte liiga kitsendavale ja väärale tõlgendusele tuginedes sel alusel trahvi vähendamast.

44 Neljandaks rikkus Üldkohus õiguspärase ootuse kaitse põhimõtet ja põhjendamiskohustust, kuna kuigi ta vaidlustatud kohtuotsuse punktis 185 viitas suuniste punktidele 21–23, ei tõstnud ta esile apellandile süükspandud rikkumises osalemise väiksemat raskusastet võrreldes teiste osalejatega, ja leidis, et komisjon on tegutsenud kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega.

45 Komisjon vaidleb neile argumentidele vastu. Kuigi ta on seisukohal, et Üldkohus lükkas põhjendatult tagasi apellandi argumendid võrdse kohtlemise ja proportsionaalsuse põhimõtete rikkumise kohta, leiab ta sisuliselt, et Üldkohus kohaldas ebaõiget eeldust, mille kohaselt oleks ainult Prantsusmaal ja Austrias toime pandud osades osalenud apellandile kohaldatud „rikkumise raskuse“ ja „lisasumma“ koefitsiendid pidanud olema erinevad nendest, mida kasutati muude käesolevas keelatud kokkuleppes osalejate puhul, kes osalesid rikkumises kuue liikmesriigi territooriumil ja seoses kolme tootealamrühmaga. Seetõttu palub komisjon Euroopa Kohtul need põhjendused asendada.

Euroopa Kohtu hinnang

46 Sissejuhatuseks tuleb meenutada, et Üldkohus on ainsana pädev kontrollima, kuidas komisjon on igal üksikjuhtumil hinnanud õigusvastase käitumise raskust. Apellatsioonkaebuse raames on Euroopa Kohtu kontrolli esemeks uurida esiteks, kas Üldkohus võttis õiguslikult korrektselt arvesse kõiki olulisi tegureid teatava käitumise raskuse hindamiseks ELTL artikli 101 ja määruse nr 1/2003 artikli 23 seisukohast, ning teiseks, kas Üldkohus vastas õiguslikult piisavalt kõigile hageja argumentidele, millega taotleti trahvi tühistamist või vähendamist (vt eelkõige kohtuotsused, 17.12.1998, Baustahlgewebe *vs.* komisjon, C-185/95 P, EU:C:1998:608, punkt 128; 28.6.2005, Dansk Rørindustri jt *vs.* komisjon C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P – C-208/02 P ja C-213/02 P, EU:C:2005:408, punkt 244, ning 5.12.2013, Solvay Solexis *vs.* komisjon, C-449/11 P, ei avaldata, EU:C:2013:802, punkt 74).

47 Mis puudutab aga teises väites esitatud Roca Sanitario etteheidet Üldkohtule, et ta ei võtnud vaidlustatud kohtuotsuse punktides 157–179 vaidlusaluse otsuse seaduslikkust kontrollides ega kohtuotsuse punktides 185–188 trahvisumma kindlaksmääramiseks täieliku pädevuse raames arvesse seda, et apellandi osalemine süükspandud rikkumises oli väiksema raskusastmega kui keelatud kokkuleppe tuumiku moodustanud ettevõtjate puhul, siis tuleb rõhutada, et Euroopa Kohus ei saa apellatsioonkaebuse raames õigusküsimusi käsitledes asendada õigluse kaalutlustel oma hinnanguga Üldkohtu hinnangut, mille Üldkohus andis oma täieliku pädevuse raames ettevõtjatele liidu õiguse rikkumise eest määratud trahvisummade üle otsustades (kohtuotsused, 28.6.2005, Dansk Rørindustri jt *vs.* komisjon, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P – C-208/02 P ja C-213/02 P, EU:C:2005:408, punkt 245, ning 11.7.2013, Gosselin Group *vs.* komisjon, C-429/11 P, ei avaldata, EU:C:2013:463, punkt 87).

48 Lisaks tuleb ka meenutada, et trahvisummade kindlaksmääramisel tuleb arvesse võtta rikkumise kestust ja kõiki tegureid, mis võivad mõjutada selle raskusastme hindamist (kohtuotsused, 28.6.2005, Dansk Rørindustri jt *vs.* komisjon, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P – C-208/02 P ja C-213/02 P, EU:C:2005:408, punkt 240, ning 11.7.2013, Team Relocations jt *vs.* komisjon, C-444/11 P, ei avaldata, EU:C:2013:464, punkt 98).

49 Rikkumiste raskusastme hindamise teguritena võetakse arvesse iga ettevõtja käitumist, iga ettevõtja rolli kartellikokkuleppe sõlmimisel, sellest saada võidud kasumit, nende ettevõtjate suurust ja asjaomaste kaupade väärtust ning ohtu, mida seda liiki rikkumised liidu eesmärkidele kujutavad (kohtuotsused, 28.6.2005, Dansk Rørindustri jt *vs.* komisjon, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P – C-208/02 P ja C-213/02 P, EU:C:2005:408, punkt 242, ning 11.7.2013, Team Relocations jt *vs.* komisjon, C-444/11 P, ei avaldata, EU:C:2013:464, punkt 100).

50 Nagu nähtub vaidlustatud kohtuotsuse punktist 155, ei ole käesolevas asjas vaidlust selles, et Roca Sanitariot tuleb emaettevõtjana, kellele kuulub Laufen Austria kapitalis 100% osalus, lugeda vastutavaks viimati nimetatu tegevuse eest, mis seisnes tulevaste hinnatõusude kooskõlastamises, et seejärel oli Roca Sanitariole tänu Laufen Austria osalemisele Arbeitskreis Sanitärindustrie koosolekutel teada tuvastatud rikkumise esemeline ulatus, see tähendab, et rikkumine puudutas kolme tootealamrühma (seda aga apellant oma hagis ei vaidlustanud), ning et viimaseks puudutas see rikkumine kogu Austria territooriumi.

51 Üldkohus järeldas sellest, et komisjon võis vastavalt 2006. aasta suuniste punktidele 21–23 ja 25 asuda põhjendatult seisukohale, et „rikkumise raskuse“ ja „lisasumma“ 15% koefitsiendid olid sobivad.

52 Sellega seoses heidab Roca Sanitario Üldkohtule ette, et ta ei võtnud arvesse asjaolu, et Laufen Austria ja Roca ei kuulunud keelatud kokkuleppe tuumikusse eelkõige seetõttu, et nad ei aidanud kaasa selle tekkele ja püsimisele.

53 Ent isegi kui eeldada, et see asjaolu peab paika, ei tõenda see mingil juhul, et Üldkohus oleks pidanud leidma, et „rikkumise raskuse“ ja „lisasumma“ 15% koefitsiendid ei ole sobivad või on liiga kõrged, kuna see protsent oli põhjendatud ainuüksi rikkumise laadi tõttu, see tähendab hinnatõusude kooskõlastamise tõttu. Nimelt on selline rikkumine üks tõsisemaid konkurentsipiiranguid 2006. aasta suuniste punktide 23 ja 25 tähenduses ning 15% määr on nende suuniste alusel selliste rikkumiste eest ette nähtud karistuste astmestiku kõige madalamal tasemel (vt selle kohta kohtuotsused, 11.7.2013, Ziegler *vs*. komisjon, C-439/11 P, EU:C:2013:513, punktid 124 ja 125, ning 11.7.2013, Team Relocations jt *vs*. komisjon, C-444/11 P, ei avaldata, EU:C:2013:464, punkt 125).

54 Järelikult võis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 169 ja 185 asuda põhjendatult seisukohale, et komisjon ei rikkunud proportsionaalsuse põhimõtet, kui ta vaatamata asjaolule, et rikkumises osalemise geograafiline ulatus oli piiratud üksnes Prantsuse ja Austria territooriumiga, määras „rikkumise raskuse“ ja „lisasumma“ koefitsientideks 15%.

55 Mis puudutab teiseks Roca Sanitario etteheidet Üldkohtule, et vaatamata sellele, et kohus tõdes, et talle süükspandud rikkumises osalemine oli teiste osaliste omast väiksema raskusastmega, võttis kohus tema puhul aluseks need koefitsiendid ja rikkus seega võrdse kohtlemise põhimõtet, siis tuleb tõdeda, nagu väidab sisuliselt komisjon, et vaidlustatud kohtuotsuse punktides 168 ja 169 ning punktides 186 ja 187 esitatud põhjendused, mille kohaselt esiteks tuleb kuue liikmesriigi territooriumi ja kolme tootealamrühma hõlmavat rikkumist pidada raskemaks kui vaatluse all olevat rikkumist, mis on toime pandud ühe liikmesriigi territooriumil, ning teiseks oleks esimeses rikkumises osalenud ettevõtjatele tulnud ainuüksi seetõttu määrata trahv, mis on arvutatud kõrgemate „rikkumise raskuse“ ja „lisasumma“ koefitsientide alusel kui need, mida apellandile kohaldati, rikuvad õigusnormi.

56 Mis puudutab „rikkumise raskuse“ ja „lisasumma“ koefitsientide kindlaksmääramist, siis nähtub 2006. aasta suuniste punktidest 22 ja 25 nimelt, et arvesse tuleb võtta teatud hulk tegureid, eeskätt neid, mida on nimetatud suuniste punktis 22. Kuigi rikkumise raskuse hindamisel ja seejärel määratava trahvisumma kindlaksmääramisel võidakse arvesse võtta muu hulgas rikkumise geograafilist ulatust, siis ainuüksi see, et rikkumine hõlmab teisest rikkumisest ulatuslikumat geograafilist ala, ei tähenda tingimata, et esimene rikkumine tuleb tervikuna ja eelkõige selle laadi arvestades kvalifitseerida teisest raskemaks ja et see põhjendab kõrgemate „rikkumise raskuse“ ja „lisasumma“ koefitsientide määramist kui need, mis võeti aluseks teise rikkumise eest määratava trahvi arvutamisel (vt selle kohta kohtuotsus, 10.7.2014, Telefónica ja Telefónica de España *vs*. komisjon, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, punkt 178).

57 Samas olgu meenutatud, et võrdse kohtlemise põhimõte on liidu õiguse üldpõhimõte, mida käsitlevad Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklid 20 ja 21. Väljakujunenud kohtupraktikast nähtub, et kõnealune põhimõte nõuab, et sarnaseid olukordi ei käsitletaks erinevalt ja erinevaid olukordi ei

käsitletaks ühtemoodi, välja arvatud juhul, kui see on objektiivselt põhjendatud (vt eelkõige kohtuotsus, 12.11.2014, Guardian Industries ja Guardian Europe *vs.* komisjon, C-580/12 P, EU:C:2014:2363, punkt 51).

58 Üldkohus on kohustatud seda põhimõtet järgima mitte ainult komisjoni tehtud trahvi määramise otsuse õiguspärasuse kontrollimisel, vaid ka oma täieliku pädevuse teostamisel. Täieliku pädevuse teostamine ei või nimelt määratavate trahvide suuruse kindlaksmääramisel kaasa tuua ELTL artikli 101 lõikega 1 vastuolus olevas kokkuleppes või kooskõlastatud tegevuses osalenud ettevõtjate diskrimineerimist (vt selle kohta kohtuotsus, 18.12.2014, komisjon *vs.* Parker Hannifin Manufacturing ja Parker-Hannifin, C-434/13 P, EU:C:2014:2456, punkt 77).

59 Euroopa Kohtu praktikast aga nähtub, et sama põhimõtte alusel rikkumise raskuse hindamisel ei pea samas keelatud kokkuleppes osalenud ettevõtjate vahelisi erinevusi, eeskätt nende osalemise erinevat ulatust, tingimata arvesse võtma „rikkumise raskuse“ ja „lisasumma“ koefitsientide kindlaksmääramisel, vaid see võib toimuda mõnes muus trahvi arvutamise staadiumis, nagu 2006. aasta suuniste punktide 28 ja 29 alusel kergendavate ja raskendavate asjaolude alusel põhisumma kohandamine (vt selle kohta kohtuotsused, 11.7.2013, Gosselin Group *vs.* komisjon, C-429/11 P, ei avaldata, EU:C:2013:463, punktid 96–100, ja 11.7.2013, Team Relocations jt *vs.* komisjon, C-444/11 P, ei avaldata, EU:C:2013:464, punktid 104 ja 105).

60 Nagu märkis komisjon, võivad niisugused erinevused olla nähtavad ka trahvi põhisumma arvutamisel aluseks võetud müügiväärtusest, kuivõrd 2006. aasta suuniste punkti 13 kohaselt kajastab see väärtus iga osaleva ettevõtja rikkumises osalemise tähtsust, mis võimaldab trahvide arvutamisel lähtuda summast, mis kajastab rikkumise majanduslikku tähtsust ja ettevõtja osakaalu rikkumises (vt selle kohta kohtuotsus, 11.7.2013, Team Relocations jt *vs.* komisjon, C-444/11 P, ei avaldata, EU:C:2013:464, punkt 76).

61 Kuna vaidlust ei ole selles, et apellandile kehtestatud trahvi põhisumma määrati kindlaks Austria territooriumil Laufen Austria saadud ja Prantsuse territooriumil Roca saadud müügiväärtuse alusel, siis võis Üldkohus järelikult võrdse kohtlemise põhimõtet rikkumata vaidlustatud kohtuotsuse punktides 168 ja 169 ning punktides 186 ja 187 „rikkumise raskuse“ ja „lisasumma“ koefitsientideks määrata 15% sellest väärtusest.

62 Kuigi eeltoodust nähtub, et vaidlustatud kohtuotsuse punktides 168 ja 169 ning punktides 186 ja 187 sisalduvad põhjendused rikuvad õigusnorme, tuleb meenutada, et kui Üldkohtu otsuse põhjendustest ilmneb liidu õiguse rikkumine, kuid resolutsioon on muude õiguslike asjaoludega põhjendatud, siis ei saa selline rikkumine kaasa tuua otsuse tühistamist ja põhjendused tuleb asendada (vt selle kohta kohtuotsused, 9.6.1992, Lestelle *vs.* komisjon, C-30/91 P, EU:C:1992:252, punkt 28, ning 9.9.2008, FIAMM jt *vs.* nõukogu ja komisjon, C-120/06 P ja C-121/06 P, EU:C:2008:476, punkt 187 ja seal viidatud kohtupraktika).

63 Ent nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktides 56–61 esitatud põhjendustest, millega Üldkohtu põhjendused tuleb asendada, on see käesoleval juhul nii.

64 Seetõttu tuleb teine väide tagasi lükata osas, milles Üldkohtule heidetakse ette seda, et ta on rikkunud õigusnorme ja eeskätt proportsionaalsuse ja võrdse kohtlemise põhimõtteid põhjusel, et kuna Üldkohus ei kohaldanud apellandi suhtes „rikkumise raskuse“ ja „lisasumma“ madalamaid koefitsiente kui ettevõtjate suhtes, kelle rikkumises osalemine oli kõige raskem, ei võetud vaidlustatud kohtuotsuses arvesse apellandile süükspandud rikkumises osalemise väiksemat raskusastet.

65 Mis puudutab argumenti, mille kohaselt Üldkohus rikkus põhjendamiskohustust ja õiguspärase ootuse kaitse põhimõtet, kui ta vaidlustatud kohtuotsuse punktis 185 leidis, et komisjoni tegevus oli proportsionaalsuse põhimõttega kooskõlas, siis tuleb märkida, et Üldkohus kirjeldas vaidlustatud kohtuotsuse punktides 148 ja 149 trahvi arvutamise meetodit üldiselt ja kohtuotsuse punktides 150–152 viisi, kuidas komisjon seda juhtumile kohaldas.

66 Seega ei saa selle argumendiga nõustuda.

67 Mis puudutab viimaseks argumenti, et Üldkohus ei võtnud 2006. aasta suuniste punkti 29 kolmanda taande tähenduses kergendavate asjaoludena arvesse apellandi rikkumises osalemise väiksemat raskusastet võrreldes teiste osalejate osalemisega, siis ei ole vaidlust selles, et Roca Sanitario piirdus väitega, et Roca ja Laufen Austria osalemine tuvastatud rikkumises oli piiratud.

68 Apellant oleks aga 2006. aasta suuniste punkti 29 alusel selliste kergendavate asjaolude tõttu trahvi vähendamiseks pidanud tõendama, et ta kokkuleppeid, mis kujutavad endast rikkumist, tegelikult ei täitnud, käitudes turul konkurentsi soodustavalt, kuid nagu tõdes Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 177, ei esitanud apellant sellist tõendit.

69 Igal juhul ei saa seda tõenditele antud hinnangut apellatsioonimenetluse raames vaidlustada, välja arvatud tõendite moonutamise korral, millele käesolevas asjas ei ole tuginetud (vt selle kohta kohtuotsused, 13.1.2011, Media-Saturn-Holding *vs.* Siseturu Ühtlustamise Amet, C-92/10 P, ei avaldata, EU:C:2011:15, punkt 27; 10.7.2014, Kreeka *vs.* komisjon, C-391/13 P, ei avaldata, EU:C:2014:2061, punktid 28 ja 29, ning 20.1.2016, Toshiba Corporation *vs.* komisjon, C-373/14 P, EU:C:2016:26, punkt 40).

70 Järelikult tuleb argument, mis puudutab 2006. aasta suuniste punkti 29 kolmanda taande tähenduses kergendavate asjaolude kontrollimist Üldkohtu poolt, tagasi lükata.

71 Kõikidest eeltoodud kaalutlustest tuleneb, et teine väide tuleb tagasi lükata ja seega apellatsioonkaebus tervikuna rahuldamata jätta.

Kohtukulud

72 Euroopa Kohtu kodukorra artikli 184 lõige 2 näeb ette, et kui apellatsioonkaebus on põhjendamatu, siis otsustab Euroopa Kohus kohtukulude jaotuse.

73 Kodukorra artikli 138 lõike 1 kohaselt, mida kodukorra artikli 184 lõike 1 alusel kohaldatakse apellatsioonkaebuse suhtes, on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna apellant on kohtuvaidluse kaotanud ja komisjon on palunud on kohtukulude hüvitamist nõudnud, siis tuleb käesoleva apellatsioonimenetlusega seonduvad kulud apellandilt välja mõista.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

1. Jätta apellatsioonkaebus rahuldamata.

2. Mõista kohtukulud välja Roca Sanitario SA-lt.

Allkirjad